

A bálban is versben kurjongattak a legények, a temetőben is rímes búcsút véstek a fejfára. Vőfély versben szavalta el a leánykérő mondókát, lakodalomban hosszú verseket mondogattak, mondogatnak ma is násznagy, vőlegény, apa, nász, nászasszony.

Megismertem gyerekkoromban, diákkoromban versíró krónikásokat, akik a vásárokat, hetipiacokat járták a kinyomtatott portékájokkal. Ezek szegény parasztemberek voltak, a parasztság bohémjei; elmaradtak a földmunkától, ennek a viszontagságos krónikás hivatásnak éltek.

De a népballadák is, meg a népdal, Petőfi meg a világ minden költője költészetének az édes szüleje, az is hol termett? A föld népe közt, amely írni-olvasni se tudott. A tánc ringása, rángása közben, a szekérnek a rázása közben, a kaszával való kimért lépegetés közben, meg sulykolás közben, meg azután boros fejeknek ingadozása közben, ezen mozgáshoz, mozdulatokhoz idomulva, meg csendes birka- vagy libalegeltetés közben, a lélek álmatag, aléló hullámjárása közben erjedtek azok a szilaj, pajkos, enyelgő, örömmel, bánattal, boldogsággal, boldogtalansággal teli versek, amelyekbe a dallam pántlikáját befonták.

A polgári fiatal, ifjú meg leány is, hány, de hány nem szabadul a gyermek- meg iskoláskor verstanulásának a hatalma alól, lelkességében, ábrándosságában, gyengesé- vőségében, ifjú nyugtalanságában, lázában verset ír, költő szeretne lenni, költőnek érzi magát. Legtöbbjükről azután a heves ifjúság hűltével elpárolog a poézis, mint a zápor, felszikkad annak a ruháján, aki megázott. De van egy szerzet, az úgy öregszik délibábos csalódásában, hamis hitében, csak írja, írja, írja a verset, kódulja befele magát avval a laphoz, mutogatja jó ismerősöknek, őrizi magamagának. Mindenki lemosolyogja, csak én nem: én meghatódom minden rossz verstől, mert úgy sajnálom a szerzőjét, aki nem hallja, mikor felel, valami isten sűgását; nekem olyan kedves mindenki, aki ezen a tolvaj rabló gyilkos világon a szívét a költészet felé fordítja.

(Folytatása következik.)

Takács Zsuzsa

8 ÓRA 1 PERC

Amikor reggel van már,
egyszer s mindenkorra túl
vagyunk az előző napon, betelt,
de nem csordult túl a peremen,
mint kádból kifolyó víz,
nem hagyott látható nyomot,
bár lehet, hogy gyűlik alattomban,
a burkolat alá szivárog, és fölemeli
a parkettát az előszobában
a sötét szándék. Az egyre

kopárabb, függőnytelen szobából
kitekintve még látjuk a késő
ősz pompáját, ahogyan önmagát
temeti, de mi még élni
akarunk, és a hideg, verő-
fényes reggelbe kilépünk.

EGY ZÖLD LÓDENKABÁT

Camille Claudel emlékére

Ott lógott kabátod a fogason.
Akkor már régen nem szerettelek.
November volt, és én fáztam, hiszen
fűtetlen műteremlakásomból: az Északi
Sarkról jöttem minden találkozáskorra.
Fölkeltem lódenedért, és magamra
terítettem. Ösztönös mozdulat volt,
s ettől fölrémlt egy régi, kávéházi
beszélgetés: *Túl meleg a kabátod, Rodin!*
Ujjaim alatt márványfejek rejtőznek,
és nekem minden erőmet össze kell
szednem, hogy kiszabadítsam őket
a megkövült tojásból. Ám ha a fagy
fölenged szívemen, megtörik a jég,
elvesztem mindörökre, s velem
együtt a tojásban fuldoklók is.

ÖNVÁD

Hogy ne történt volna meg,
visszamegy harminc évet.
Egy séta az erdei ösvényen.
Hogy ne mondta volna ki
a rémes állítást, szeretetlensége
újabb bizonyítékát, amit legföljebb

föltételezhetett volna, ha magából
indul ki, engedve egy rossz sugallatnak.
De így szülei készülődése,
öröme szertefoszlott. Megtorpantak
a közöttük nyíló szakadék előtt,
amit csak sejtettek, bebizonyosodott:
nincs már közös nyelvük.

Csukás István

APÁM, EGY DARÁZS ÉS ÉN

Legelőször nézzük apámat,
vagyis hogy én nézem mosolyogva,
simléderes sapkáját felemelve,
rövidre nyírt ősz fejét mutatja,
köszönés helyett a fején egy púpot,
már akkora, mint egy fürjtojás,
mivel a simléderes sapka alatt
megcsípte egy darázs.

A púp megvan, hümmögöm, titkon
somolyogva, de hol a tettes?
Apám rám néz szigorúan: agyoncsaptam,
csak nem hagyom magam, ne nevetess!

Apám nyolcvannyolc éves, ez szép kor,
és még hetykén viseli a sapkát.
A darázs nem tudom, mennyi, s nem is
tudom meg, mivel agyoncsapták,
egy púp maradt utána, szinte
semmi, mert az is lelohad,
meg talán ez a vers, illetve a ráeső
rész, de ezzel sem mondtam sokat.

Azután üdvözljük egymást apámmal,
sapka fenn, a darázs elfelejtve,
helyretesszük a felcserélt sorrendet,
csak én sóhajtok elfordulva, rejtve:
de szeretném, ha az én fejemet is
megcsípné egy darázs, bármily goromba,
esküszöm, hogy agyon se ütném,
nyolcvannyolc éves koromban!

A KÖLTŐ TÜDEJE

A költő tüdeje csupa kátrány,
ez ma már igen nagy hátrány,
ha vesszük például az úszókat,
vagy például a hegymászókat,
vagy a gyöngyhalász búvárokat,
vagy a hosszútávfutó bajnokokat,
az ő tüdejük csupa ózon!

A költő meg csak sóhajtozzon:
„Haj, haj, a rosszra fölteszem a koronát,
sóhajtozva fújom a füstöt az orromon át,
mért nem fog rajtam az intelem,
füstszagú a tavaszom, a nyaram, a telem,
a ruhámról, a bőrömről nem is beszélve,
hiába állok ki a virágporos szélbe,
a szívem is döcögve megyeget,
nem járom a vizeket, a hegyeket,
lehet a világ tarka odakinn,
bent mindent feketére fest a nikotin,
csók előtt a múzsa orrt fogva fanyalog!”
S az a baj, hogy ez a költő én vagyok.

A SZÁMON HANGTALAN FOHÁSZ

Nagy Jézus-arc a fák között
fehérlik, körben megalvadnak
a vérszínű levél-csöppök,
az őszi fény rőt templomablak,
nyomul felém a látomás,
füldokolva tátog az ég,
a számon hangtalan fohász:
ne kelljen elmenni ma még!

Hiszen oly rövid volt a nyár,
lukas markából az időnek
kifolyt a perc, a hűs pohár
borocska, és amit szép nőknek
a férfi sűg, a könnyű láz,
melytől torkom szárazon ég,
hogy rekedten szól a fohász:
ne kelljen elmenni ma még!

Ha szemem hunyom, látom is,
hogy megtelik s kicsap a tóból
lesült sok habkönnyűn muris
fenék, láb, nap-vakunak pózol,
a perc örökléttel cicáz,
s fényképez buzgón fent az ég,
hunyt szememből süt a fohász:
ne kelljen elmenni ma még!

Fülemben csönd s a csönd mögött
visszhangzik árva koponyámban,
hová télire költözött
a nagy zsvaj, mely szólt a nyárban,
most hallgatom, hogy citeráz,
e tarkabarka víg zenét,
s tercelget hozzá a fohász:
ne kelljen elmenni ma még!

Vonat sikolt a távolból,
majd átrobog az állomáson,
időm előttem így lohol,
míg merengek az elmúláson,
piros zászlóval hadonász
az ősz, zord bakterféleség,
lemaradtam s száll a fohász:
ne kelljen elmenni ma még!

A fák között így ballagok
a hívogató Jézus-archoz,
túl a tél s a semmi ragyog,
mohón nyarat, zenét s színt faldos,
a látomás is üres ház,
mi volt szép nyári menedék,
vacogva ekhöz a fohász:
ne kelljen meghalni ma még!

Szlukovényi Katalin

REGGELI FÜRDŐ

Szeretlek, és így szeretem a testet,
amit szeretsz: a forró víz alatt
ébredő bőrt, rejtett hajlatokat,
mik őrzik, ahogy őket érintetted,

s most érzik, ahogy ismét előhívja
a víz boldog tudásuk, s általad
nyer alakot a formátlan anyag,
a test sokszor exponált negatívja.

Máskülönben a test kit érdekel?
Folyton táplálni, üríteni kell.
Megőszül. Fáj. Csak a nyűg van vele.

De élvezem, ahogy életre kel,
ha benne voltál és benne leszel,
s ha szép, attól, hogy ott vagy benne te.

KÖRTÁNC

A tested édes, keserű falat:
enyém lett, ahogy magadévá tettél,
s csak az ismét kettévált pillanat
értetlenkedik: más hogy is lehetnél?

Pedig tényleg máshogy vagyunk buták:
csetlés-botlásunk esetén bohózat,
vergődünk változó színeken át,
engedve más helyzetnek, testnek, szónak.

Most itt vagyok, s te ott; s ha itt te, ott
meg én – bár volnánk együtt, ott vagy itt,
összebékítenénk e vagy-vagyok
egymást kizáró ellentéteit,

és a két boldog test a pillanat
keserűn túl is édes gyönyörében
ismét feledné: most emel falat
vétünkéből minket kizárni az éden.

Szőnyi Ferenc

CSIZMA AZ ASZTALON

Hogy ki kit szeret le?, ez itt a kérdés.
Vagy nem is kérdés, nem itt és nem ez?
A versenyhelyzet, mint kopott lemez,
az forog (kockán? fönn?)... Nagy a kísértés,
hogyan annak lássam, ami: hasztalannak.
Nincs is ilyen szó: leszeretni. Jó.
És más szavak? Tűz, szerencsendió?
Azokkal mi lesz? Elég, hogy csak vannak?
Van, amelyik rám förmed: „Hé, megálljon!”,
egy másik szó a nyelvembe harap,
egy harmadik, akár egy kódarab,
nekem vágódik, valahol szívűtájon.
Hogy csöppentem én ebbe a szerepbe?
Az volnék magam is: mihaszna lom?
Csak bámulok, csizma az asztalon,
s még mindig nem tudom, ki kit szeret. Le.

Litvai Nelli

A SZÓ

Azon az éjszakán nem jutott eszébe a szó. Különös viszony fűzte hozzá. Mint egy rossz emlékhöz, amitől mégsem akar megválni. Élete minden kudarcát magában foglalta, tehetetlenségre kárhóztatta, és ő mégis úgy érezte, egész lényét bebugyolálja, megóvja ismeretlen és kellemetlen helyzetektől. Akár egy meleg fürdőben, teste elernyedte a szó minden más gondolatot kiszorító zakatolásában.

Egy éve vagy másfél inkább, az is lehet, hogy két éve már, minden éjjel felébredt. 1.27-kor és hajnali 4.32-kor. Mindig ugyanazok a vörös számok világítottak az ébresztőóra lapján. Megjegyezte. Nemcsak a szeme, az egész teste, talán a matraca is, hogy